

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **O. D.**
st. příslušnost:
t. č. pobyt:
zastoupen Mgr: Umarem Switatem, advokátem
se sídlem Dědinova 2011/19, 148 00 Praha 4

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30.3.2020, č. j. OAM-1032/ZA-ZA12-K10-2019

takto:

- I. Žaloba *se zamítá*.
- II. Žalobce *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalobce požádal o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný mu ji neudělil, protože se žalobce dopustil pokusu o znásilnění. Žalobce s rozhodnutím nesouhlasí. Obává se, že by mu v Afghánistánu v důsledku probíhajícího ozbrojeného konfliktu hrozila vážná újma. Tvrdí, že žalovaný mu měl udělit alespoň humanitární azyl.

II. Rozhodnutí žalovaného a související skutkové okolnosti

2. Obvodní soud pro Prahu 9 rozsudkem ze dne 12. 6. 2019, sp. zn. 50 T 73/2019, uznal žalobce vinným ze spáchání úmyslného trestného činu znásilnění ve stádiu pokusu. Žalobci za to udělil trest odnětí svobody na šest měsíců s podmíněčným odkladem na 36 měsíců a trest vyhoštění na dobu 5 let. Tento rozsudek potvrdil Městský soud v Praze usnesením ze dne 24. 10. 2019, sp. zn. 61 To 372/2019.
3. Dne 20. 11. 2019 podal žalobce žádost o udělení mezinárodní ochrany. Uvedl, že se narodil v Painau ve městě Herát. Ze své vlasti odjel v roce 2013 nebo 2014, nejprve do Íránu a pak do Evropy. Do ČR se dostal jako nezletilý bez doprovodu v roce 2015. Tehdy poprvé požádal o mezinárodní ochranu. Jako důvod nynější žádosti označil problémy s policií a soudem, který mu uložil deportaci. Návratu do Afghánistánu se obává, nemá tam žádné zázemí a je tam válka.
4. V rámci pohovoru žadatel hovořil o trestném činu, kterého se v ČR dopustil. Žalovanému přestřel svou verzi toho, jak se měl pokusu o znásilnění dopustit. Uvedl, že k němu došlo, během pobytu v parku s českými kamarády. Kouřili marihuanu. Žalobci z toho bylo špatně a měl halucinace. Viděl, jak před ním jde nějaká paní, myslel si, že to je známá jeho kamarádky. Šel za ní a šáhl jí na nohu. Když se obrátila, zjistil, že to je někdo cizí a omluvil se. Dotyčná ho ale chytla za ruku a řekla, ať s ní jde domů. Proto s ní šel. Najednou si všiml, že jsou v McDonaldu. Už byl trochu v pořádku, koupil dvě zmrzliny a chtěl se paní ještě jednou omluvit. Chvilí tam spolu zůstali a ona pak šla domů. Následně policie zahájila trestní stíhání. Při výslechu bez tlumočnicka podepsal výpověď, kterou potvrdil verzi událostí tak, jak je sdělila dotyčná. Obvinila ho ze znásilnění. Následný soud byl krátký a rychlý. Paní tam nevypovídala pravdivě. Po neúspěšném odvolání mu právník poradil, ať požádá o mezinárodní ochranu. Do Afghánistánu se totiž vrátit nemůže. V ČR vyrostl a studoval. Posledních pět let byl jenom zde. Z jeho rodiny nikdo v Afghánistánu nežije. Bojí se tam vrátit, ze zpráv ví, že tam kvůli válce není bezpečno. To platí i pro okolí Herátu, odkud pochází. Před sedmi lety odjel se svým otcem do Íránu, aby tam pracovali. Otce ale deportovali a on tam zůstal sám. Ví, že otec měl v minulosti v Afghánistánu nějaké problémy, podrobnosti si ale nepamatuje, protože v té době byl ještě dítě. Pracovat pro něj bylo moc těžké a chtěl studovat. Do Evropy pak pokračoval se vzdáleným příbuzným.
5. Žalovaný dal žalobci možnost seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí. Žalobce prostřednictvím právního zástupce žalovanému zaslal zprávu UNAMA (*United Nations Assistance Mission in Afghanistan*) o dodržování lidských práv v Afghánistánu v perském jazyce. Tuto zprávu žalovaný nezohlednil, protože ji považoval za nadbytečnou. Nijak se netýkala osobní situace žalobce. Jako podklad pro rozhodnutí žalovaný následně využil zejména výše uvedené rozsudky o trestním odsouzení žalobce a protokol z jeho pohovoru.

6. Rozhodnutím ze dne 30. 3. 2020, č. j. OAM-1032/ZA-ZA12-K10-2019, žalovaný rozhodl tak, že azyl podle § 12, § 13 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu („zákon o azylu“) žalobci neuděluje a doplňkovou ochranu podle § 15a zákona o azylu nelze udělit.
7. Žalovaný konstatoval, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Ve vlasti se nikdy politicky neangažoval ani nesdělil žádné skutečnosti, z nichž by vyplývalo, že jej v zemi původu pronásledovali za uplatňování politických práv a svobod.
8. U žalobce žalovaný neshledal ani existenci odůvodněné obavy z pronásledování z některého z důvodů podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalobce neuvedl žádné problémy, kterým by ve vlasti mohl čelit z důvodu své rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Žalovaný dodal, že žalobce podal žádost o mezinárodní ochranu pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění z ČR, což sám výslovně potvrdil. Jeho cílem je pouze legalizace pobytu v ČR. Kromě toho je výpověď žalobce podle žalovaného nevěrohodná, protože u první žádosti o mezinárodní ochranu uváděl jiný rok opuštění Afghánistánu a jinou dobu, kdy žil v Íránu. Navíc není jasné, jak se žalobce dostal do ČR a proč nepožádal o mezinárodní ochranu v jiné evropské zemi, přes které projížděl.
9. K neudělení humanitárního azylu žalovaný uvedl, že žalobce je dospělý, plně svéprávný, zdravý a praceschopný. Z jeho výpovědi nevyplýval žádný důvod hodný zvláštního zřetele. Na udělení humanitárního azylu navíc není nárok.
10. Ve vztahu k doplňkové ochraně žalovaný konstatoval, že v případě žalobce existuje důvod pro jeho vyloučení podle § 15a odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Pokus o znásilnění, za který byl žalobce odsouzen, lze podle žalovaného kvalifikovat jako vážný zločin. Doplňkovou ochranu mu proto nelze udělit. Žalovaný přihlédl k tomu, že se jednalo o sexuální trestný čin, kterým narušil fyzickou integritu své oběti. Spáchal jej v přímém úmyslu. Ačkoliv šlo jenom o pokus, nedokonání trestného činu zabránil odpor poškozené, nešlo o vlastní rozhodnutí žalobce. Ten své jednání nepodrobil žádné sebereflexi a nepohlíží na něj kriticky. Bagatelizoval ho, vypovídal nekonzistentně a nepravdivě. Přístup žadatele k jím spáchané trestné činnosti je přitom podle judikatury jedním z důležitých hledisek při posuzování, zda žadatele lze vyloučit z mezinárodní ochrany.

III. Žaloba

11. Žalobce namítá, že žalovaný porušil jeho procesní práva, protože jej nevyslechl a neprovedl navržený důkaz – zprávu UNAMA. V důsledku toho žalovaný rozhodl nesprávně a jeho rozhodnutí je nepřezkoumatelné.
12. Žalobce žádá o mezinárodní ochranu z důvodu špatné bezpečnostní situace v Afghánistánu. Je mu 21 let a velkou část svého života strávil v ČR, kde studoval a vytvořil si zde přátelské a osobní vazby. Naproti tomu k zemi původu již veškeré vazby přerušil. V důsledku hrozícího návratu do vlasti má žalobce psychické potíže. V rámci správního řízení se zprávu UNAMA snažil dokázat, že mu ve vlasti hrozí špatné zacházení, proti kterému tam není dostupná ochrana.

13. Žalobce poukázal na probíhající válečný konflikt a s ním související těžkou ekonomickou situaci v zemi původu, která přímo souvisí s náboženskými a politickými poměry. Z těchto důvodů mu žalovaný měl udělit doplňkovou ochranu nebo humanitární azyl. Správní orgán se však meritem věci – probíhajícím ozbrojeným konfliktem v Afghánistánu – nezabýval. V případě žalobce existují i humanitární důvody. Přeje si žít v právním státě, v bezpečí a důstojně. Touto otázkou se žalovaný dostatečně nezabýval. Porušil tím čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků.

IV. Vyjádření žalovaného

14. Žalovaný považuje žalobní námitky za nedůvodné. K nevyužití zprávy UNAMA se žalovaný ve svém rozhodnutí vyjádřil. Důvody, které žalobce uvádí, by mohly vést pouze k udělení doplňkové ochrany, kterou mu ovšem pro jeho vyloučení udělit nelze. A v tomto směru žádné námitky nevznáší.
15. Není pravdou, že žalovaný s žalobcem neprovedl pohovor. Provedl jej 27. 11. 2019. Žalovaný následně zopakoval důvody, pro které rozhodl o vyloučení žalobce z doplňkové ochrany. Proto nehodnotil důvody, pro které by žalobci mohla být doplňková ochrana udělena.

V. Replika žalobce

16. Žalobce v reakci na vyjádření žalovaného opět zopakoval, že návratu do Afghánistánu se obává kvůli probíhajícímu ozbrojenému konfliktu. Dodal, že není podstatné, z jakého důvodu svou zemi opustil, nýbrž to, že mu v případě návratu hrozí vážná újma. Žalobce sice trestní soud odsoudil za trestný čin ve stadiu pokusu, výše uloženého trestu ale byla na spodní hranici zákonné sazby. V době podmíněného odsouzení se žalobce chová slušně. Je zjevné, že se napravil. Má za to, že žalovaný měl pečlivě hodnotit důvody, pro které mohl žalobci udělit doplňkovou ochranu.

VI. Posouzení věci krajským soudem

17. Žaloba je přípustná. Podala ji oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; „s. ř. s.“), v zákonné lhůtě (§ 32 odst. 1 zákona o azylu). Krajský soud ve věci rozhodl bez nařízení ústního jednání. Jeho nařízení původně požadoval pouze žalobce a krajský soud jej nařídil na 10. 3. 2020. Žalobce však dodatečně soudu udělil souhlas s projednáním a rozhodnutím věci i bez nařízení ústního jednání. Krajský soud proto nařízení ústní jednání zrušil.
18. V průběhu řízení před krajským soudem došlo ke změně ve složení soudu. Samosoudkyni, které byla věc původně přidělena, ke dni 31. 12. 2020 zanikla funkce soudkyně z důvodů podle § 94 písm. a) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. V souladu s platným rozvrhem práce krajského soudu pro rok 2021 byla tato věc přidělena novému samosoudci.
19. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (podle § 75 odst. 2 s. ř. s.) podle skutkového a právního stavu zjištěného s přihlédnutím k čl. 46 odst. 3 směrnice č. 2013/32/EU („procedurální směrnice“).
20. Žaloba *není důvodná*.

21. Jak z výpovědi žalobce v rámci pohovoru, tak z obsahu jeho žaloby plyne, že se návratu do Afghánistánu obává kvůli obecně špatné bezpečnostní situaci související s probíhajícím ozbrojeným konfliktem. Tyto obavy by za normálních okolností měli relevanci ve vztahu k udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. c) zákona o azylu. Doplňková ochrana se podle něj udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, zjistí-li se v řízení o udělení mezinárodní ochrany, že má důvodné obavy z hrozby skutečného nebezpečí vážné újmy v zemi původu podle odstavce 2 a že tam nemůže nebo nechce z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu (odst. 1). Za vážnou újmu pak zákon o azylu považuje vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu (odst. 2 písm. c).
22. Důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a žalovaný ve svém rozhodnutí neposuzoval. Dospěl totiž k závěru, že doplňkovou ochranu žalobci nelze udělit. Existuje důvodné podezření, že se dopustil vážného zločinu podle § 15a odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Za této situace žalovaný neměl povinnost posuzovat důvody pro udělení doplňkové ochrany. Tento postup již v minulosti uznal rozšířený senát Nejvyššího správního soudu. V usnesení ze dne 7. 9. 2010, č. j. 4 Azs 60/2007-119, dospěl k závěru, že „[j]estliže v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany bude zjištěn některý z důvodů uvedených v § 15 nebo § 15a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (důvody vylučující udělení mezinárodní ochrany), rozhodne Ministerstvo vnitra o neudělení mezinárodní ochrany; *není dále povinno zjišťovat případnou existenci důvodů uvedených v § 12 (důvody udělení azylu) nebo § 14a (udělení doplňkové ochrany) uvedeného zákona*“ (důraz doplnil krajský soud). Žalovaný tedy nepochybil, pokud se věcně vůbec nezabýval aktuální bezpečnostní situaci v Afghánistánu.
23. Proto není důvodná ani námitka žalobce, že žalovaný neprovedl navržené důkazy. Zpráva UNAMA, kterou žalobce v řízení dokládal, se týkala pouze obecné bezpečnostní situace v Afghánistánu. Tu ale žalovaný vůbec zkoumat nemusel. Proto nebylo třeba zpracovat překlad zprávy v perštině a následně ji využít jako podklad rozhodnutí.
24. Nedůvodná je i námitka, že žalovaný s žalobcem neprovedl pohovor a vycházel pouze z pohovoru, který s ním provedl v rámci řízení o jeho první žádosti o azyl z roku 2015. Ve správním spisu je protokol z pohovoru konaného s žalobcem dne 27. 11. 2019. Pohovoru se zúčastnil ustanovený tlumočnický do jazyka darí, který žalobci jeho obsah přetlumočil.
25. Ve vztahu k neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu žalobce nevznáší žádné konkrétní žalobní námitky. A krajský soud nevidí žádný důvod, pro který by rozhodnutí žalovaného bylo v tomto rozsahu nepřezkoumatelné. S žalobcem sice lze souhlasit, že žalovaný má obecně v azylovém řízení povinnost soustředit se na hrozby, kterým by žadatel mohl čelit v případě návratu do vlasti. Rozhodování o žádosti o mezinárodní ochranu je prospektivním rozhodováním a žalovaný má povinnost posuzovat hrozbu pronásledování či vážné újmy do budoucna (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47). Proto pro tuto věc nehraje roli, jaké důvody žalobce vedly k opuštění vlasti v roce 2013 či 2015. Relevanci nemá ani (ne)věrohodnost výpovědi žalobce. Krajský soud nerozumí, proč se žalovaný otázkou věrohodnosti vůbec

- zabýval. To, že rozhodnutí žalovaného tyto zcela nadbytečné úvahy obsahuje, sice jeho rozhodnutí nezprehledňuje. Nedělá to z něj ale rozhodnutí nepřezkoumatelné. Podstatné je, že žalobce v rámci řízení neuvedl žádný důvod, pro který by krajský soud dospíval k závěru, že mu v případě návratu do Afghánistánu hrozí pronásledování. Své obavy směřoval pouze vůči obecné bezpečnostní situaci v zemi, která ve vztahu k udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu sama o sobě nemá relevanci.
26. Pokud jde o námitku ve vztahu k neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, lze souhlasit s rozhodnutím žalovaného, že na jeho udělení není právní nárok. Podmínkou pro jeho udělení je to, že se jedná o „případ hodný zvláštního zřetele“. Z judikatury vyplývá, že smysl institutu humanitárního azylu „spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. 2 Azs 8/2004). Za obvyklé důvody pro udělení humanitárního azylu judikatura považuje například zvlášť těžkou nemoc či zdravotní postižení či příchod z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými, či přírodními faktory či vysoký věk žadatele o mezinárodní ochranu. Naopak důvodem hodným zvláštního zřetele za normálních okolností nejsou rodinné vazby žadatele na území ČR (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2003, č. j. 4 Azs 6/2003-55, nebo usnesení ze dne 27. 1. 2021, č. j. 2 Azs 189/2020-31).
 27. Žalovanému lze dát za pravdu v tom, že žalobce v řízení neuvedl žádné důvody, které by z jeho případu činily případ hodný zvláštního zřetele. To, že na území ČR prožil část svého života, nestačí. Existující soukromý život žalobce by žalovaný za normálních okolností musel zohlednit v rámci posuzování podmínek pro udělení doplňkové ochrany z důvodu možného rozporu vycestování žalobce s mezinárodními závazky ČR podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Z doplňkové ochrany ale žalobce vylučovalo jeho trestní odsouzení.
 28. Pokud jde právě o vyloučení žalobce z doplňkové ochrany kvůli spáchání vážného zločinu, žalobce k němu v žalobě nevznesl žádný konkrétní žalobní bod. Krajský soud proto pouze v obecné rovině posoudil, zda žalovaný své rozhodnutí v tomto ohledu přezkoumatelně odůvodnil. A v tomto směru rozhodnutí žalovaného ob stojí. Žalovaný v souladu s judikaturou Soudního dvora i Nejvyššího správního soudu vyložil pojem „vážný zločin“ ve smyslu § 15a odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Následně na základě obsahu trestních rozsudků dospěl k závěru, že pokus o znásilnění, za okolností, jakými jej žalobce spáchal a jak se poté k tomuto činu postavil, definici pojmu vážný zločin naplňuje. S tím krajský soud souhlasí.
 29. Ve vztahu k výkladu pojmu vážný zločin pro účely vylučující klauzule panuje na mezinárodní úrovni shoda v tom, že jako typové vážné zločiny lze označit především útoky proti životu a zdraví, jakou jsou vražda, znásilnění, zhárství nebo ozbrojená loupež (viz UNHCR Background Note on the Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees, z roku 2003, dostupné na <https://www.refworld.org/docid/3f5857d24.html>, bod 40; viz také EASO Judicial

analysis Exclusion: Articles 12 and 17 Qualification Directive Second edition, © European Asylum Support Office, 2020, dostupné z: https://easo.europa.eu/sites/default/files/EASO_Exclusion_second_edition_JA_EN.pdf, s. 56). V každém jednotlivém případě je však zároveň třeba, aby žalovaný za účelem posouzení, zda žadatel spáchal vážný zločin, a zda ho to vylučuje z udělení doplňkové ochrany, vedle samotné kvalifikace činu z hlediska terminologie vnitrostátního trestního práva, posoudil závažnost zločinu i ve světle všech polehčujících a přitěžujících okolností. Posoudit musí i všechny další relevantní subjektivní nebo objektivní okolnosti, ať již nastaly před předmětným činem nebo po něm (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 2. 2017, č. j. 6 Azs 309/2016-28, či rozsudek ze dne 3. 8. 2016, č. j. 3 Azs 82/2016-29).

30. Těmto požadavkům žalovaný dostál. Individuální okolnosti stěžovatelova případu podrobně rozvedl na straně 10 až 12 napadeného rozhodnutí. Poukázal zejména na povahu trestného činu, typ zavinění žalobce (přímý úmysl), dopad na oběť i postoj žalobce k jeho jednání. Krajský soud proto neshledává rozhodnutí žalovaného ve vztahu k výroku o vyloučení žalobce z doplňkové ochrany nepřezkoumatelným či jinak vadným. Žalobě proto nemohl vyhovět.

VII. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

31. Krajský soud posoudil žalobní námitky jako nedůvodné. Proto žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.). Neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady řízení nevznikly (§ 60 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno, 10. března 2021

Martin Kopa, v. r.
samosoudce